

карнавальної маски. Таку ж послугу напередодні традиційних зимових обрядодійств пропонують у Музеї Маланки (м. Вашківці).

Попит на туристичну послугу у формі майстер-класу породив відповідну пропозицію, що найуспішніше реалізується на базі креативної мистецької етномайстерні з можливістю демонструвати майстром процес виготовлення продукту, а туристу безпосередньо брати участь у його виготовленні. Ці об'єкти стають невід'ємною частиною туристичних послуг, з одного боку - як засіб збереження національної культурної спадщини, а з іншого - як можливість та перспектива диверсифікації туризму та забезпечення сталого розвитку регіону.

Список використаних джерел

1. Бучко Ж. Креативні мистецькі майстерні: збереження етнокультурної спадщини та можливості й перспективи для диверсифікації сільського туризму // Проблеми та перспективи впровадження європейського досвіду диверсифікації сільського туризму в Україні на засадах креативності та збалансованості : Збірник матеріалів I Міжнародної науково-практичної конференції. - Запоріжжя : Видавничий дім «Гельветика», 2021. С. 55-58.

2. Бучко Ж. І. Етномистецькі майстерні: збереження культурної спадщини та можливості для диверсифікації туризму // Матеріали зимової сесії Міжнародної Карпатської школи «Університетська освіта на шляху до сталого розвитку: чисте довкілля і безпека життєдіяльності». – К. : ВПЦ "Київський університет", 2022. – С. 56-58.

3. Портал ЮНЕСКО. - Режим доступу: https://web.archive.org/web/20111216045759/http://portal.unesco.org/culture/en/files/30297/11942616973cultural_stat_EN.pdf/cultural_stat_EN.pdf

4. Сеньків М. І., Мох Р. Н. Ремесла як основа розвитку креативних туристичних дестинацій // Економіка та суспільство. Вип 36., 2022. - Режим доступу: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2022-36-5>

ФУНКЦІОНАЛЬНА ПРИНАЛЕЖНІСТЬ КРАЄЗНАВЧО-ТУРИСТИЧНОЇ ПРАКТИКИ ДО КРЕАТИВНИХ ТУРИСТИЧНИХ ПРАКТИК

Заячук М.Д., доктор географічних наук, доцент, декан географічного факультету

Кілінська К.Й., доктор географічних наук, професор кафедри географії та менеджменту туризму

Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича

Ключові слова: краєзнавчо-туристична практика, рекреаційно-туристична сфера, креативна практика.

Краєзнавчо-туристична практика (надалі КТП) – це цілеспрямована науково-дослідна діяльність, метою якої є ознайомлення з визначними природними, історико-культурними, інфраструктурними, біосоціальними ресурсами і об'єктами, які мають значимий рекреаційно-туристичний потенціал, імідж та активно використовуються у рекреаційно-туристичній сфері регіону. Основним завданням практики є поєднання теоретичних знань і напрацювань з практичною складовою рекреаційно-туристичної сфери, виявлення питань соціальної відповідності рекреаційно-туристичних ресурсів і об'єктів сучасним потребам туристів і подорожуючих, визначення умов забезпечення комфортного відпочинку, створення позитивної оцінки під час відпочинку, функціонування різноманітних видів туризму.

Креативність КТП проявляється у безпосередньому знайомстві з рекреаційно-туристичними об'єктами, кореляційному співставленні набутих теоретичних знань з прикладним реально-існуючим їх станом, формуванні суб'єктивного бачення стану рекреаційно-туристичної сфери, набутті уявлень про територію рідного краю. На географічному факультеті Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича КТП належить до групи навчально-краєзнавчих практик з елементами еволюції та адаптації до нових вимог споживача. Основними маршрутами КТП є територія Карпато-Подільського регіону України. Маршрути практики охоплюють населені пункти регіону (Яремче, Кам'янець-Подільський, Хотин, Берегомет, Мигово та креативні рекреаційно-туристичні комплекси (Буковель, «Долина Перці», агросадиба «Заманушка», Бакота, Мигово). Основне функціональне призначення креативної КТП укладається у наступних аспектах:

1. Адаптація теоретичних знань до реально існуючої практичної ситуації. Позитивне значення аспекту укладається у формуванні у студентів почуття відповідальності перед собою та групою. Активізується відчуття ролі, значимості та обов'язків керівника туру, індивідуальна відповідальність за хід туристичної поїздки.

2. Відвідування визначних рекреаційно-туристичних об'єктів. Пересування групи на маршруті, розташування біля об'єктів локації, дотримання часу і регламенту, пауз на екскурсіях задля придбання сувенірів, самостійного огляду пам'ятки, є методично необхідними складовими: використання різних прийомів показу об'єктів (до прикладу – прийом попереднього показу, або локалізації подій, прийом зорового порівняння сприяють закріпленню отриманих знань отриманих впродовж навчального року. Теж саме можна констатувати і про методичні прийоми розповіді, які на практиці краще закріплюються.

3. Самооцінка інфраструктури об'єктів маршруту, привабливості здатності (атрактивності), зорова візуалізація переваг/недоліків туристичного об'єкту. Це може бути наявність/відсутність добре облаштованого паркінгу, безпечного підходу до сувенірного ринку, ін.

4. Виявлення маркетингових кодів (близьке просторове розміщення унікального природного об'єкту (до прикладу – стрибки з водоспаду – банджі-джампінг) та сувенірного ринку (гастрономічна сфера, наявність закладів харчування з автентичними гуцульськими стравами) дерев'яні ресторани, збудовані без жодного цвяха.

5. Розбудова нових парків розваг. Одним з них є гуцульський етнопарк «Долина Перців» (с. Яблуниця Івано-Франківської області) – своєрідний музей карпатського колориту і арт-об'єкт, на території якого знаходиться найбільший дерев'яний герб України, встановлений в 2019 р. Висота герба складає понад 15 м. Це досягнення було занесено у Книгу рекордів України. Збудований етнопарк в стилі гуцульського села. При вході розміщуються дві величезні фігурки перців. Назва цієї незвичної місцини завдячує давній легенді, згідно якої, саме тут колись виріс перший в краї перець чилі.

Туристів приваблює культурна програма: тут можна познайомитись з життям і традиціями гуцулів, їх кухнею, почути безліч легенд про сам етнопарк, взяти участь у майстер-класах, відчувати дух карпатського мольфарства. Окрім цього існують інші види розваг: різні альтанки для відпочинку, купелі, апітерапія, а також місце, якого немає на мапі парку, про яке можна тільки дізнатись від місцевих мешканців – це потаємний схрон бійців армії УПА. Долина Перці може приймати великі потоки туристів, а це означає, що рівень атрактивності достатньо великий. Чайна церемонія у «Хаті мольфара», дегустація карпатського сиру та наливок манить туристів з усіх регіонів України. Процвітає гастрономічний туризм: тут можна скуштувати справжні гуцульські страви на будь-який смак. Місцеві музики у своєму міні-концерті виконують місцеві пісні, коломийки, дохідливо розповідають про національні музичні народні інструменти цієї місцевості. Працівники етнопарку дохідливо розповідають про особливості життя автентичних гуцулів, про їхній побут та святкові традиції, житло та одяг. Також за бажанням можна зробити колоритну фотосесію у гуцульському стилі.

6. Відвідування агросадиб. У с. Багна Вижницького району Чернівецької області функціонує агросадиба «Заманушка», яка спеціалізується на гастрономічному та сільському зеленому туризмі. На території садиби є два котеджі, музей, дві великі альтанки (одна з каміном), мангал, дитячий майданчик, ставок для риболовлі, сауна, басейн і що важливо – що майже все це зроблено з дерева і виглядає у загальній лісовій картині місцевості дуже мальовничо. У садибі можна самостійно готувати їжу на кухні, отримати майстер-клас з приготування традиційних страв української кухні та гуцульських страв.

7. Підкресленням вагомості креативної КТП є база практик Чернівецького національного університету. База студентських польових практик географічного факультету «Мигово» знаходиться поруч із однойменним гірськолижним туристичним комплексом біля підніжжя вершин Буковинських Карпат – гір Кичера та Стіжок. Вона має власну

велику територію із заїздом для транспорту, на якій збудовано два дерев'яні котеджі хостельного типу. На двох поверхах котеджів є по п'ять спальних кімнат з двоярусними і одноярусними ліжками на 24 місця, на першому поверсі – кухня та санвузол. Біля котеджів знаходиться великий стіл з лавами (в проєкті – альтанка). Облаштований спортивний майданчик для міні-футболу та волейболу. База студентських польових практик «Мигово» використовується для навчальних практик для ознайомлення з рекреаційними ресурсами та туристичними маршрутами Буковинських Карпат. На прикладі гірськолижного комплексу «Мигово», розташованого поруч, студенти знайомляться з особливостями функціонування готельно-ресторанної інфраструктури в туристичних дестинаціях, здобувають soft skills, зокрема під час проведення різноманітних факультетських заходів.

База практики – це місце, де студенти самостійно можуть відчувати себе самостійними фахівцями у галузі сільського зеленого туризму, гастрономічного туризму, проводити майстер-класи з розпалювання вогнища, готувати на вогнищі гуцульські страви, відвідувати та знайомитися з роботою рекреаційно-туристичного комплексу «Мигово», який знаходиться на відстані 4 км від бази практик.

Отже, креативність КТП визначається багатьма чинниками. Головними серед них є: комунікація студентів і викладачів у рекреаційно-туристичному середовищі; відчуття та самовпевненість студентів у тому, що вони набули певних знань про територію рідного краю і можуть їх доносити до інших своїх однолітків, друзів, колег. Цікавою креативною практикою є організація подій, яка поступово узасаджується шляхом проведення КТП. Показовим прикладом може бути підготовка та проведення посвяти першокурсників, яка проводиться уже більше 60 років на факультеті. Так, протягом тижня власною ініціативою студентів створюється інший креативний простір.

Насамкінець зазначимо, що креативність КТП найбільш суттєво впливає на розвиток міжособистісних стосунків у студентському масштабі, стає змістом та стилем життя в умовах інформаційного суспільства.

ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ВІЙСЬКОВО-ІСТОРИЧНОГО ТУРИЗМУ В УКРАЇНІ У ПОВОЄННИЙ ПЕРІОД

*Васильчук В., доктор історичних наук,
професор кафедри психології і туризму
Київський національний лінгвістичний університет*

Військово-історичний туризм є реаліями туризму в Україні. Війна та туризм на перший погляд – для нас несумісне поєднання, однак, оздоровчий відпочинок в Україні під час війни необхідний всім, як військовим так і цивільним. Разом з тим, сучасні туристи відвідують місця, пов'язані з військовими подіями різних війн, а сьогодні і території повномасштабного вторгнення російських військ в Україну. Пам'ятки воєнної історії становлять